

دانستنی‌هایی برای والدین (۲)

هیچ فردی نیست که دست اندازها و تکان‌های موجود در جاده‌ی رشد، از نوزادی تا نوجوانی را تجربه نکرده باشد. هر چند که هر کودکی ویژگی‌های خاص خود را داشته و به عبارتی منحصر به فرد می‌باشد اما بعضی وقت‌ها کودکان احساس‌ها، هیجان‌ها و رفتارهایی دارند که سبب بروز مشکلاتی برای خود و اطرافیان‌شان می‌شود. مشاهده‌ی تغییرهای ناگهانی در رفتار فرزندان مانند، اضطراب، شب‌اداری، افسردگی، تغییر عادت‌های مربوط به خوردن و خوابیدن، ناخن‌جویدن، کم‌توانی ذهنی، مشکلات یادگیری، کم‌توجهی، بی‌دقتی، بی‌قراری، دزدی، فرار از مدرسه، ناتوانی در برقراری روابط دوستانه با دیگران، عدم تفاهم با اعضای خانواده، گرایش به مواد مخدر و بسیاری از موارد دیگر، اغلب باعث نگرانی والدین می‌شود.

با توجه به رسالت‌نشریه‌ی تعلیم و تربیت استثنایی که همانا آشنا ساختن مخاطبان خود با مسایل علمی، آموزشی و توان بخشی کودکان و دانش‌آموزان با نیازهای ویژه می‌باشد و با در نظر گرفتن این که قشر زیادی از خوانندگان این نشریه والدین هستند، بر آن شدیم که از این پس در هر شماره، اطلاعاتی در مورد یکی از مشکلات کودکان، به زبان ساده و فشرده در اختیار آن‌ها قرار دهیم. هر چند که، معتقدیم این مطالب برای معلمان، مشاوران، مددکاران اجتماعی، مربیان بهداشت مدارس، دانش‌جویان و سایر علاقه‌مندان به امور کودکان با نیازهای ویژه نیز مفید خواهد بود.

انشاء الله

آنچه باید والدین در باره‌ی "ناروانی طبیعی گفتار در کودکان" بدانند

• ایوب همتی

کارشناس امور توان بخشی آموزش و پرورش استثنایی استان ایلام

آسیب شناس گفتار و زبان مشورت نمایند. در غیر این صورت نه تنها به کودک خود کمکی نمی کنند، بلکه ممکن است باعث شوند ناروانی طبیعی به صورت یک مشکل عمده در آید.

واکنش والدین نسبت به ناروانی طبیعی کودکان اغلب به صورت تنبیه، اعتراض، تحقیر، تعجیل، تجویز و احساس نگرانی می باشد که این موارد می تواند اثرهای جبران ناپذیری روی گفتار کودکان داشته باشد، چنانچه ناروانی طبیعی کودک بابت توجهی والدین و سایر اطرافیان روبه رو شود، پس از مدتی خود به خود با کامل شدن مهارت های حرکتی گفتار از بین می رود و هیچ گونه نگرانی را به دنبال نخواهد داشت.

کودکان مبتلا به ناروانی طبیعی معمولاً از مشکل خویش مطلع نیستند و هیچ گونه ترس، تقلا، استرس، اجتناب، حرکت های تشنجی و انقباض عضلات ندارند. عمده ترین شاخص گفتاری کودکان با ناروانی طبیعی پدیده تکرار "می باشد به طوری که صرفاً در واحدهای "هجایی" و "واژه ای" اتفاق می افتد و تکرار صدا به ویژه صداهای آغازین کلمه ها مشاهده نمی شود. تکرارهای

چنانچه ناروانی طبیعی کودک

با بی توجهی والدین و سایر

اطرافیان روبه رو شود، پس از مدتی

خود به خود با کامل شدن

مهارت های حرکتی گفتار

از بین می رود و هیچ گونه نگرانی

را به دنبال نخواهد داشت

گفتار یکی از بارزترین تجلیات زبان و نیز یکی از مهمترین عینی ترین وسایل ارتباطی فرد می باشد، که تکوین و رشد طبیعی و روند آن تابع عواملی از جمله برخورداری از توانمندی ذهنی، دستگاه شنوایی و دستگاه گفتاری سالم و طبیعی و برخورداری از سلامت جسمانی و روانی می باشد. گفتار هنجار و روان علاوه بر موارد فوق تابع شاخص های اختصاصی تری چون تولید صدا^۱ و روانی گفتار^۲ می باشد.

روانی: مهمترین ویژگی گفتار هنجار روانی یا سلیس بودن آن می باشد، روانی تابع عوامل ساختاری مهمی چون سرعت^۳، استمرار^۴، سهولت تولید^۵ و ریتم^۶ می باشد.

ناروانی گفتار:

هر گونه اختلال در تداوم، سرعت، سهولت در تولید، برنامه ریزی، ریتم یا ترکیبی از این عوامل را ناروانی گفتار می گویند. به عبارت دیگر هر گونه در هم گسیختگی و از هم گسیختگی و آشفتگی جریان طبیعی گفتار منجر به ناروانی می شود. ناروانی اغلب به صورت های متعددی چون ناروانی طبیعی^۱، لکنت^۲، پریده گوئی^۳، گفتار فلجی^۴ و... متظاهر می شود.

ناروانی طبیعی:

ناروانی طبیعی گفتار به طور معمول در بین کودکان با محدوده سنی ۲/۵ تا ۵ سال دیده می شود که در بیشتر موارد به علت نارسایی و ناکامل بودن رشد سیستم عصبی - عضلانی مربوط به مهارت های گفتاری اتفاق می افتد و معمولاً در صد آن در پسران بیشتر از دختران بوده که در بسیاری از مواقع با عارضه لکنت اشتباه می شود و کودکان مبتلا را لکنتی قلمداد می کنند. تشخیص ناروانی طبیعی از لکنت به طور معمول امری پیچیده و مشکل است و تنها توسط آسیب شناسان گفتار و زبان تشخیص داده می شود. بنابراین در صورت مشاهده چنین مواردی والدین بایستی از اظهار نظر و تصمیم گیری در مورد وضعیت خود پرهیز کنند و در این موارد با

گفتار کودکان با ناروانی طبیعی به طور معمول از قاعده خاصی پیروی می کند. این وضعیت زمانی که کودک خسته یا هیجان زده است، بیشتر اتفاق می افتد و این تکرارها عاری از هر گونه حرکت های تشنجی و واکنش های هیجانی است.

از دیگر شاخص های موجود در گفتار با ناروانی طبیعی "بازگویی اصلاحی" و "میان پرانی" صداهایی مانند (م)، (آ)، (ا)، و گاهی هم واژه یا عبارات هایی مانند (مثلاً)، (معمولاً)، (بعد) و... می باشد.

در ناروانی طبیعی معمولاً در جریان گفتار کودک ناهماهنگی بین گفتار و تنفس مشاهده نمی شود و فراوانی و بهبودی خود به خودی بسیار زیاد و قریب به صد در صد می باشد.

توصیه های لازم:

۱. هنگام مشاهده گفتار غیر عادی کودک از هر گونه اظهار نظری خودداری کنید.
۲. با یک آسیب شناس گفتار و زبان مشورت نمایید.

۳. کودک را تحقیر یا سرزنش نکنید.

۴. در صورت مشاهده، هیچ وقت کودک را تنبیه نکنید.

۵. هیچ وقت به نوع گفتار کودک اعتراض نکنید که چرا این

جور حرف می زنی؟

۶. الگوی گفتاری خاصی را تجویز نکنید، مانند: آرام صحبت

کن!

۷. برای کودک خود یک شنونده دقیق و صبور باشید و به

حرف های او به دقت گوش کنید.

۸. فعالیت های لذت بخشی را برای کودک فراهم کنید و از او

بخواید در مورد آن صحبت کند.

۹. سعی کنید محیط خانه برای کودک، عاطفی، امن و شاداب

باشد.

۱۰. به یاد داشته باشیم ناروانی در سنین ۲/۵ تا ۵ یک اختلال

نیست، بلکه انتقال حساسیت و نگرانی ما و سایر اطرافیان ممکن

است باعث ابتلای کودک به لکنت شود.

زیر نویس ها:

1. articulation
2. voic
3. fluency
4. rate
5. countinuity
6. articulation facility
7. rhythm
8. normal non fluncy
9. stuttering
10. cluttering
11. dysartheria
12. repetition
13. revision
14. interjection

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع:

- فریزر، ملکم (۱۳۶۹) خود در مانگری در لکنت: (غلامعلی افروز، مترجم)، انتشارات سازمان چاپ و انتشارات، تهران
- آیزنسون، جان (۱۳۷۳) اختلالات زبان و گفتار: (حمید علیزاده، مترجم)، انتشارات رشد، تهران
- فرامرزی، مرتضی، (۱۳۷۶) آسیب شناسی ناروانی گفتار، جزوه آموزشی دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی